

Kétarcú

ÓBUDA

A romantika Óbudája: egy Mókus utcai ház udvarán

Római amfiteátrum kapujában. Lent jobbra: Krúdy Gyula emlékszóba

Az egykori selyemgombolyító érdekes, kőr alakú épülete

Az egyik arca a romantikáé: girbe-görbe utcáskák, egymásba gabalyodó apró házak végtelen sora, ahol az udvarok mélyén leander bóköl, a macskaköveken konflis kocog és a kiskocsmákban a pörkölt mellé jóféle savanyú bort lehet iszogatni. Így él Óbuda a pesti ember lelkében, így bukkan fel Krúdy sorai közül. Vajon ismert még ez az arc ma is, megvan még ez a réges-régi Óbuda? Akit jó sora, mondjuk, a Föld utcába vet, vagy a Dugovics Titusz utca — az egykori Téli utca — tájékára, hiheti, semmi sem változott. Az omló vakolatú házacskák úgy baktatnak végig az utak mentén, mint száz vagy kétszáz év előtt. A fasztér között fű virít — nincs erre forgalom —, jó öreg Markó Gyula bácsi, a sarki suszter még mindig foltozgatja az elnyűtt lábbelit, és a sarkon, ahol dús lombú gesztenyék néznek szembe Krúdy Gyula egykori lakóházával, vénasszonyok beszélgetnek. Tényleg nem változott semmi? Hát erre fele nemigen. A földszintes házba, ahol egykor az író élt, dolgozott, igaz, új lakók költöztek. De itt él még Gráf néni, jóval túl a hetvenen, ő még beszélgetett vele.

— Jó ember volt Krúdy úr, csendes, mosolygó — emlékezik —, lányom Zsuzsa lányának jó pajtása, minthogy egykorúak. Most már csak mi élünk itt a házban a régiek közül. Mesélik, lebontják nemsokára ezt is, a többieket is. Nem szeretném. Jó ez nekünk. Itt élt apám, nagyapám is.

Él hát még a régi Óbuda egy része ma is, úgy, ahogy romantikus lelkek szívükben dédelgetik. S nemcsak a földbe süppedt házsorok, nemcsak a kiskocsmák, »hol a kerthelyiségben sramli szől«, hanem itt vannak emlékei egy még régebbi kornak is. Mert Óbuda kétezer éves város e tájon. Szálláshelyet vertek itt már a kelták is, aztán romjain a rómaiak felépítették Aquincumot, a katonai, meg a polgárvárost. Maradványait jó szívvel őrzik az óbudai nép. Aquincum romjai kedvenc kirándulóhely az ifjúságnak, a katonai amfiteátrum körül villamos kanyarog, a Flórián téren, Hadrianus császár fürdőjén, a hajógyári szigeten a helytartói palota maradványain megrenghet a kései utód, és a Meggyfa utcában, ahol egy római kori villa ma is színesen csillogó mozaik padlójára bukkanok, elcsodálkozhat, mit tudott az ókori művész.

De itt hagyta keze nyomát szinte valamennyi évszázad. Nagy Lajos édesanyjának kedvelt helye volt Óbuda. Megtalálták rommá lett palotájának jó részét is. Van kevéské emléke a török korból is. De a legtöbbet mégis a barokk adta Óbudának. A zegzugos Lajos utca — ki tudja

már meddig — végén a katolikus plébániatemplomot, a Kerek utca »paraszt-barokk« házait, a hajógyári sziget mellett a Zichyek egykori kastélyát, s a Fő tér büszke polgárházát. Ma valamennyi kicsinosítva. Mert Óbuda lakóinak hűségese sáfárai a múltnak, s jól őrzik a legrégibb emlékeket. A földbe süppedt öreg házak, ahol a szobák falán térképet rajzol a peritűnnek nemsokára. De ami érték, az megmarad. Néhány római kori emlék, egy darab barokk Óbuda, egy darabka a romantikából.

S a másik arc, vajon milyen, milyenné vált a tegnap Óbudája? Aki kíváncsi rá, annak kell a fantáziáját megerősítenie. Elég, ha kiindul a Vörösvári útra. Mert az öreg téglagyár és a hajógyári viskók helyén, zöld parkok karéja szembenézve az egykori agyagbányák feltöltött meredélyével, erdők sűrűjével, ott áll már a modern városrész. Ilyen lesz — nem is lesz — sokára — egész Óbuda.

A csendes Fő tér ódon tanácsházának és szobájának a jövő Óbudájának képe borítja a falat. S aki a közeli jövőről beszél, Vörösvári tanácselnök-helyettes úgy magyaráz, olyan lesz a jövő Óbudája, hogy a vendég előtt szemmel láthatóan formát ölt az új város.

— Ime, az Árpád-híd, a Flórián tér nyéke. Ez lesz a városközpont, az új tanácsközpont, központi központ, középületek. Körül közel és távol, paloták, üzletek, iskolák végtesor. Nem egymás mellett sorakozó házsor, hanem kis parkok, ligetek között elszórt modern épületek. Modern építkezés, amely kielégíti a mai városi ember minden igényét, mégis esztétikus benyomást kelt a szemlélőben. A rekultiváció felőli Óbuda teljes belső részét, az Árpád-híd és a Bogdani útig terjedő távolságon belül a Duna és a Bécsi út által határolt területet jelenti. Itt mintegy hét és fél ezer lakos — a lakásállományuk úgy 30 százaléka — avult. A bontandó lakóépületek révén és kis lényegtelen üzemek megszüntetésével Óbuda területén mintegy 20—21 ezer lakás építése lehetővé nagyobb távlatban, természetesen összes ehhez szükséges közintézménnyel, úthálózattal, zöldterülettel. A lakások 90 százaléka az Óbudai Házgyár termékeiből kerülnek az átlagos lakásnagyság: kétszobás. A lakások teljes komforttal épülnek, a meleget távfű szolgáltatja majd. Jöszörint 10 emeletes épületek emelünk, a földszinten garázsok lesznek, ahol lábakon állnak majd a házak, ott a kóliákat létesítünk.

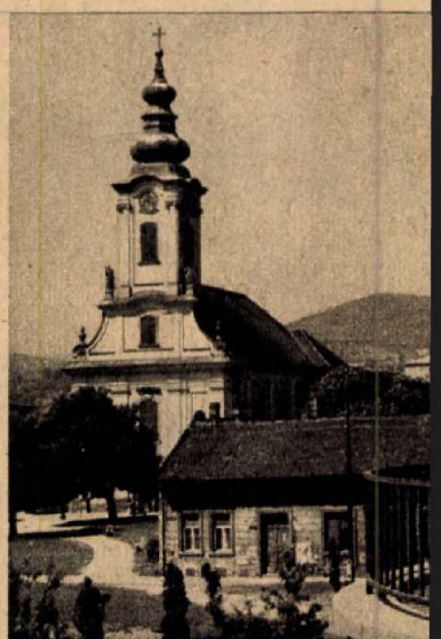
— De vannak ennél merészebb terveink.

Ódon házak, öreg emberek

Az 1838-as nagy árvíz emléke

Barokk templomocska

Óbudai panoráma

Szeretnénk, ha a Duna-partot már 20 emeletes házak szegélyeznék és a 30 emeletes magas házak se lennének ritkák nálunk. S aztán? Igen, vannak távolabbi vágyaink is. Beépül majd az Aranyhegy vidéke — a tervek már elkészültek —, Békásmegyeren is létesül egy vadonatúj lakótelep, megszépül a Római-part is — egy-egy vasárnap ma is 100—150 ezer ember menedéke. Bizony, úgy 1972—75 táján már más lesz a világ mifelénk.

S az óbudai polgár, a szőlőtermelő »braunaxlerek« utóda — már csak a Szőlő, meg a Szőlőkert utca neve idézi e múltat —, bármít is mond a legenda maradiságáról, örül a változás-

nak. A Mókus utca táján, ahol éppen most harap az omló falakba a markoló, mindig sok a kíváncsi néző. De még több az építkezéseknél. Nyolcvanezer ember él ma Budapest tényleg legrégibb kerületében, és kell a lakás, nagyon kell. Az értéket, amelybe a megújuló Óbuda kerül, jócskán megtermelik Óbuda gyárai, az ősi-új Goldberger, a világhírű hajógyár, a modern Mechanikai Mérőműszerek Gyára és mind a többiek. Mert Óbuda nemcsak a római kor emlékeinek városa, nemcsak a barokk kor, a romantika ódon városrésze, hanem munkásváros is, a Duna partján, hegyektől koszorúzva gyárak, üzemek, szépülő, gazdagodó nagy otthona is.

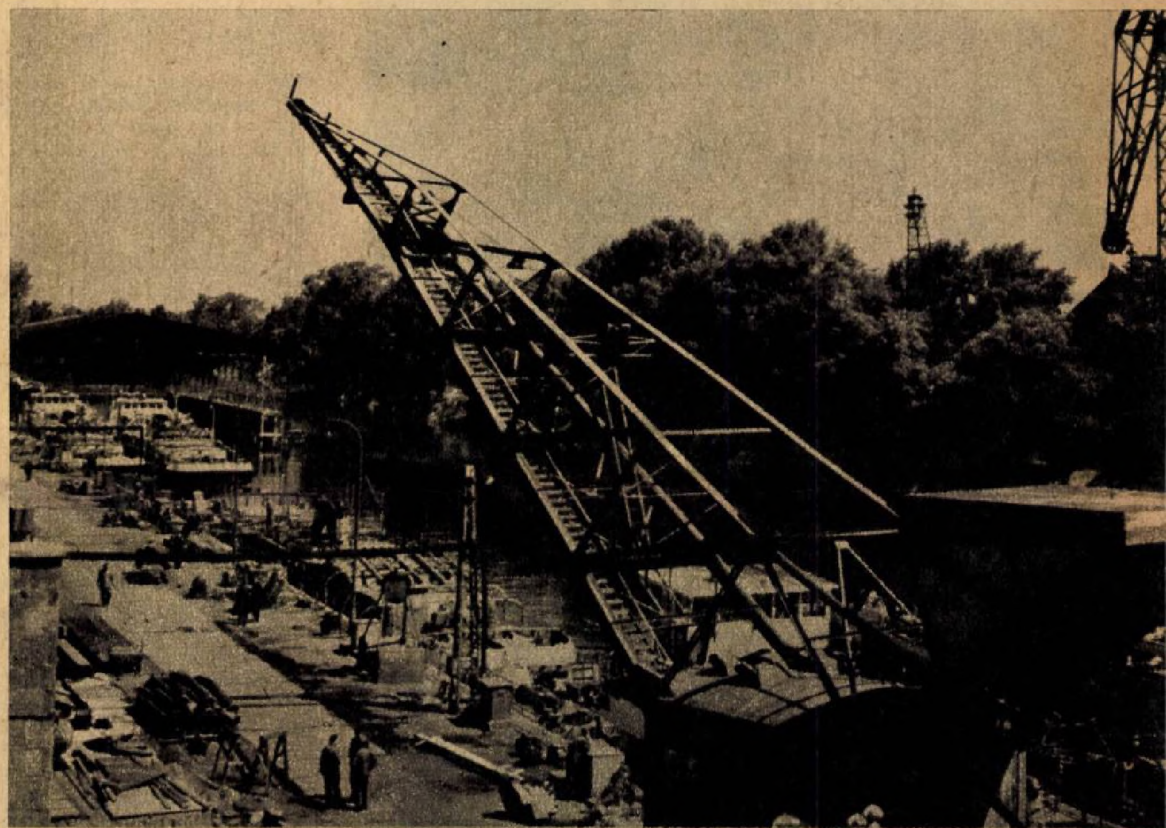
Csatár Imre

Óbuda legifjabbjai

Az Újlaki Étterem már a modern Óbuda része

A hajógyári sziget. Lent: A kísérleti lakótelep új palotái

(Vámos László felvétele)

